

Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees, gemeente Dronten

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

21 september 2005 / rapportnummer 1626-35

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Dronten
Postbus 100
8250 AC Dronten

uw kenmerk
U05.009945-/RO/PS/JvD

uw brief
1 juli 2005

ons kenmerk
1626-37/Pi/lp

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Uitbreiding recreatieve ontwikkeling
Dorhout Mees

doorkiesnummer
(030) 234 76 34

Utrecht,
21 september 2005

Geachte Raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Uitbreiding recreatieve ontwikkeling
Dorhout Mees

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees,
gemeente Dronten

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees, gemeente Dronten,

uitgebracht aan de gemeente Dronten door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees, gemeente Dronten,

de secretaris

mr. S. Pieters

de voorzitter

dr. D.K.J. Tommel

Utrecht, 21 september 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN.....	1
3. DOEL, RANDVOORWAARDEN EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Doel en randvoorwaarden.....	2
3.2 Besluitvorming	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1 Algemeen	3
4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).....	4
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING....	4
6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	5
6.1 Bodem en water.....	5
6.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie.....	6
6.3 Verkeer	6
6.4 Geluid en lucht.....	7
6.5 Natuur.....	7
6.6 Duurzaam bouwen	8
7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	8
8. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	8
9. EVALUATIEPROGRAMMA.....	9
10. VORM EN PRESENTATIE.....	9
11. SAMENVATTING VAN HET MER	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 1 juli 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in De Flevopost van 1 juli 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Dorhout Mees heeft het voornemen om in oostelijk Flevoland ten zuiden van Biddinghuizen, in de gemeente Dronten, de bestaande 9-holes en 18-holes golfbanen, alsmede een conferentie hotel, een restaurant + zalen, een golf- en schietsportwinkel, een golfcafé en golfshop, een klei- en kogelschietbaan, boogschietbanen, een survival en adventure terrein en een baan voor ringsteken uit te breiden met:

- een 18-holes golfbaan (en eventueel nog 9 holes extra);
- een forellenvisvijver;
- een terrein voor rijstijlinstructie;
- een multifunctionele schaatsbaan;
- een ecologische verbindingszone;
- 80 ecolodges
- een terrein voor mensport en military;
- een manifestatieterrein;
- een klimmuur.

De uitbreiding heeft een oppervlak van meer dan 180 hectare en is om die reden m.e.r.-plichtig.

Bij brief van 1 juli 2005 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in De Flevopost van 1 juli 2005².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuumstandigheden.

2. HOOFDPUNTEN

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de informatie over de volgende aspecten ontbreekt:

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

Omvang en situering van de activiteit

Geef op kaart in de vorm van een integraal inrichtingsmodel de globale situering en omvang van de bestaande en de nieuwe functies aan. Geef aan voor welke planonderdelen gezien de fasering in de realisering de situering een hard gegeven is en in hoeverre er varianten mogelijk zijn in de situering van de overige planonderdelen.

Natuur

De gevolgen voor de natuur en dan met name voor de provinciale ecologische hoofdstructuur (pehs) en het Vogelrichtlijngebied Veluwemeer dient beschreven te worden, alsmede de eventueel noodzakelijke compensatie.

Bodem en water

In het MER dient beschreven te worden in welke mate de nieuwe voorzieningen separaat en gezamenlijk gevolgen kunnen hebben voor de bodem en voor water (waterpeil en waterkwaliteit).

Verkeer

Indien op grond van het bestemmingsplan niet uitgesloten kan worden dat er uiteindelijk 500.000 bezoekers of meer extra – ten opzichte van de huidige situatie - zullen gaan komen of wanneer uit het MER blijkt dat de beoogde nieuwe voorzieningen mogelijk meer dan 500.000 bezoekers zullen aantrekken, dan dient er in het MER nadrukkelijk aandacht besteed te worden aan de verkeersgevolgen van dergelijke bezoekersaantallen.

Samenvatting van het MER

Het MER dient voorts een samenvatting te bevatten die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor de bestuurlijke besluitvorming. Hierin moeten de belangrijkste milieugevolgen per alternatief worden weergegeven, alsmede de maatregelen om die milieugevolgen te minimaliseren en de effectiviteit van die maatregelen.

3. DOEL, RANDVOORWAARDEN EN BESLUITVORMING

3.1 Doel en randvoorwaarden

In de startnotitie wordt geen doel- of doelenomschrijving gegeven. In het MER dient het doel van zowel de initiatiefnemer als de doelen van de gemeente Dronten en de provincie Flevoland te worden weergegeven.

Het studiegebied ligt in een brede zone langs de zuidrand van oostelijk Flevoland, dat in de in ontwikkeling zijnde herziening van het Omgevingsplan Flevoland gezien wordt als een verwevingsgebied, waarin recreatie, natuur en landbouw nauw met elkaar verweven zullen worden. Beschrijf globaal de bestaande activiteiten in deze zone, en dan met name de recreatieve, en geef de door de provincie en de gemeente gewenste ontwikkelingsrichting aan.

Onderbouw in het MER waarom een extra 18-holes (of 9 holes meer) golfbaan, een forellenvisvijver, een terrein voor rijstijlinstructie, een multifunctionele schaatsbaan, een ecologische verbindingszone, 80 ecolodges, een terrein voor mensport en military, een manifestatieterrein en een klimmuur noodzakelijk zijn om de doelstellingen van de initiatiefnemer te kunnen realiseren. Betrek hierbij de behoefte-raming.

De randvoorwaarden die door de provincie zijn gesteld op het gebied van water, natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie en leefbaarheid, dienen in het MER te worden weergegeven. Geef in het MER aan in hoeverre en met welke concreetheid deze randvoorwaarden aanvullende (neven)doelstellingen voor de activiteit opleveren.

3.2 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voorplan. Verwijs daarbij naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Geef de consequenties hiervan aan voor de ontwikkeling van alternatieven.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor het aanpassen of wijzigen van het bestemmingsplan. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Sinds februari 2001 is het verplicht om bij r.o. plannen een zgn. Watertoets uit te voeren⁵. Onderdelen van deze Watertoets zijn o.a. vroegtijdig overleg met de waterbeheerder – waterschap Zuiderzeeland - over de benodigde informatie die in het kader van de Watertoets gegeven moet worden en uiteindelijk een beoordeling van de plannen door de waterbeheerder. Te zijner tijd moet bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf worden gevoegd. De Commissie adviseert om de resultaten van het overleg met de waterbeheerder op te nemen in het MER. Sowieso heeft het waterschap Zuiderzeeland al aangegeven te willen meedenken⁶.

Daarnaast zal er nadrukkelijke aandacht aan het aspect natuur besteed moeten worden, enerzijds vanwege de mogelijke gevolgen op de EHS-gebieden en misschien op grond van externe werking op het Veluwemeer, anderzijds om voor een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet in aanmerking te komen.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Omschrijf de voorgenomen activiteit en hoe deze activiteit past binnen de door de provincie en de gemeente gewenste ontwikkelingsrichting.

Het MER dient informatie te geven over de omvang en het verwachte gebruik van de afzonderlijke planonderdelen: het ruimtegebruik, de (maximale) capa-

---

⁵ Zie Handreiking Watertoets, waarborg voor water in ruimtelijke besluiten en plannen; oktober 2001.

⁶ Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 1.

citeit, verwachte bezoekersaantallen (maximum moment bezoek, maatgevend bezoek en de spreiding in de tijd) en de fasering in de realisering. Omdat de doelstellingen van de initiatiefnemer niet in de startnotitie bekend zijn gemaakt is onduidelijk of er geen reëel nulalternatief is. In ieder geval moeten de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen beschreven worden als referentiesituatie.

Geef aan welke inrichtingsvarianten voor de situering van de verschillende planonderdelen, de ontsluiting en het parkeren mogelijk zijn en maak daarbij onderscheid in planonderdelen die min of meer vastliggen, ten opzichte van planonderdelen waarvoor meer speelruimte bestaat ten aanzien van de situering. Beschrijf waarom de voorgenomen activiteit de voorkeur heeft.

Motiveer de samenhang tussen de activiteiten van de golfbaan en de verblijfsaccommodaties (ecolodges). Verklaar de keuze voor een situering van de accommodaties in de bestaande bosgebieden, die de functie natuur (EHS) hebben en die in eigendom zijn van Staatsbosbeheer.

Hoe wordt deze uitbreiding van Dorhout Mees vastgelegd in het bestemmingsplan? Komt er een globale recreatiebestemming voor het gehele plangebied met maximale flexibiliteit voor de toekomstige inrichting? Of worden de afzonderlijke planonderdelen, de ontsluiting, het parkeren en de groenvoorzieningen apart bestemd? Deze vragen zullen in overleg met de gemeente Dronten beantwoord kunnen worden. In geval van een globaal bestemmingsplan, dient in het MER beschreven te worden wat het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt.

4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. De randvoorwaarden uit de startnotitie lijken aan te geven dat vooral op het gebied van waterkwaliteit en het versterken van ecologische kwaliteiten en verbindingen er goede kansen bestaan. Betrek daarbij ook mitigerende en compenserende maatregelen voor mogelijke verstoring van aangrenzende natuur- en weidevogelgebieden.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING**

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Er is geen sprake van een reëel nulalternatief, omdat er geen uitbreiding van Dorhout Mees kan plaatsvinden zonder dat er ingrepen zullen worden gepleegd. In het MER worden alleen reële alternatieven beschreven⁷.

---

⁷ De Commissie is het derhalve niet eens met hetgeen gesteld wordt in de brief van de Directie Regionale Zaken van het Ministerie van LNV, onder punt 6 (zie bijlage 4 voor de inspraakreacties). Deze opvatting van de Directie Regionale Zaken vindt ook geen steun in de wet.

Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten, waaronder de ontwikkelingen in het gebied Spijk – Bremerberg.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en de omgeving daarvan, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (natuur, bodem, water, enzovoort) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals bijvoorbeeld de EHS-gebieden en het Vogelrichtlijngebied Veluwemeer.

6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed bijvoorbeeld ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van natuur en waterberging;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken.

De aspecten geomorfologie/bodem/water, vegetatie/fauna/ecosystemen en landschap/cultuurhistorie moeten niet alleen afzonderlijk maar juist ook in onderlinge samenhang worden besproken. Dit leidt tot een systeemanalyse die het fundament vormt voor de hydrologische en ecologische inrichting van het gebied. De systeemanalyse biedt bovendien de basis om potenties voor natuurontwikkeling vast te stellen. Besteed dus aandacht aan de functionele samenhang tussen het geohydrologische systeem, actuele en potentiële ecologische en landschappelijke waarden.

6.1 Bodem en water

Geef in het MER de effecten aan van:

- grondverzet en verandering van de maaiveldhoogten;
- waterberging en afwatering van het plangebied van en naar de omgeving;
- eventuele beïnvloeding van kwelstromen;
- mogelijkheden voor conservering hemelwater in relatie tot aanleg van verhard oppervlak;
- het effect van watergebruik voor beregening van de baan op de grondwaterstanden in het plangebied en op de waterhuishouding in de omliggende gebieden. Geef een vergelijking van de huidige beregening en bemesting op landbouwgronden t.o.v. de toekomstige situatie op het golfterrein;
- de verschillende ingrepen op de waterkwaliteit, onder andere ten gevolge van de aanleg van de forellennisvijver;
- het bestaande en toekomstige waterbergend vermogen.

6.2 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het huidige landschap van het studiegebied wordt gekenmerkt door het agrarische gebruik, afgewisseld met enkele markante boscomplexen. De lineaire structuur en de openheid zijn beeldbepalend. In het plangebied is door de reeds bestaande voorzieningen een meer afwisselend parkachtig landschap ontstaan.

Geef met behulp van kaartbeelden aan hoe de inrichting van het plangebied met de nieuwe planonderdelen aansluit op de bestaande voorzieningen en hoe dit bijdraagt aan het ontstaan van een nieuw landschap met eigen kwaliteiten.

In het MER dient op basis van een verkennend onderzoek naar de archeologische verwachtingswaarde beschreven te worden of, en zo ja in welke mate, archeologische waarden in het gebied aanwezig zijn, en op welke wijze er in de planrealisatie mee wordt omgegaan⁸.

6.3 Verkeer

De nieuwe voorzieningen zullen een verkeersaantrekkende werking hebben. De consequenties daarvan moeten in het MER zichtbaar gemaakt worden. Maak voor de verschillende voorzieningen afzonderlijk en in samenhang inzichtelijk:

- de verdeling van deze bezoekers over de verschillende vervoerwijzen (modal split): auto, fiets, OV-bus, particuliere bus, overige;
- welke mogelijkheden er beschikbaar zijn om het aantal bezoekers dat gebruik maakt van openbaar vervoer, particuliere bus of fiets te verhogen? Welke ambitie heeft Dorhout Mees in deze?
- via welke openbare wegen in het studiegebied het (fiets- en auto-)verkeer thans en in 2015 wordt afgewikkeld, wat de bijbehorende (piek)verkeerintensiteiten zijn en tot welke duurzaam veilige dimensionering van de wegen dit leidt. Besteed daarbij speciale aandacht aan de veiligheid van fietsers;
- de huidige en de geplande interne ontsluiting van het complex, voor fiets en auto en wat de bijbehorende (piek)verkeerintensiteiten zijn. Besteed daarbij aandacht aan de veiligheid van fietsers en voetgangers, met name op de toegangsweg tot de ijsbaan;
- de parkeerbehoefte van bezoekers en medewerkers en de daarvoor benodigde parkeercapaciteit. Hou hierbij rekening met het aantal bezoekers, het bezoekerspatroon en de verblijfsduur. Maak onderscheid tussen de ijsbaan en de andere voorzieningen. Eventueel parkeren in de berm is een aandachtspunt voor de veiligheid van fietsers en voetgangers.
- of het voordelen biedt de realisatie van het parkeerterrein bij de ijsbaan af te stemmen op de in de praktijk optredende behoefte (flexibel gebruik van parkeervoorzieningen, alsmede mogelijke fasering in de aanleg van de parkeervoorzieningen).

De beoordeling van piekmomenten dient gepaard te gaan met een beoordeling van de piekmomenten van andere grote publiekstrekkingen in de directe omge-

---

⁸ Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 3.

ving (in het bijzonder Walibi). Door samenloop van piekmomenten kunnen door cumulatie mogelijk verkeersproblemen ontstaan.

6.4 Geluid en lucht

Beschrijf het in het plangebied in 2015 optredende geluidniveau, als gevolg van de verschillende voorzieningen, activiteiten en het verkeer. Geef aan welke mitigerende en compenserende maatregelen getroffen zullen worden indien geluidsnormen overschreden zullen worden, dan wel het geluidniveau een negatieve invloed heeft op de aanwezige fauna.

De huidige en de toekomstige luchtkwaliteit dient beschreven te worden conform de daarvoor geldende regelgeving – het Besluit luchtkwaliteit – en methodieken. Aangegeven dient te worden of er reeds knelpunten bestaan, dan wel of er als gevolg van dit voornemen knelpunten zullen of kunnen gaan ontstaan. Indien dat het geval is, dient ook aangegeven te worden wat er allemaal gedaan zal worden om dat te voorkomen of te minimaliseren.

6.5 Natuur

Flora- en faunawet (Ffw)

Op grond van Flora- en faunawet (Ffw) zijn verschillende soorten dieren en planten beschermd. Geef aan welke dit voor het studiegebied zijn. Voor een eventuele ontheffingsaanvraag zal een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van de in het gebied voorkomende relevante beschermde soorten gemaakt moeten worden. Voor het MER kan volstaan worden met de verspreiding van doelsoorten van het natuurbeleid, met speciale aandacht voor weidevogels en grondwaterafhankelijke doeltypen en doelsoorten. De startnotitie geeft aan dat de natuurwaarden voor het MER worden onderzocht. Voor de systeemanalyse is het relevant algemene indicatorsoorten (kwelindicatoren) te inventariseren.

Beschermde natuurgebieden

Geef in het MER aan wat de bestaande en potentiële natuurwaarden voor het gebied zijn en wat de relatie is met de EHS⁹. Beschrijf welke gevolgen het voornemen heeft voor de beschermde doelsoorten. Beschrijf in ieder geval de gevolgen van veranderingen in waterstand, kwel, bodemopbouw, bemesting, eventuele barrières van netten of andere obstakels en lichthinder¹⁰.

Met name aan de bouw van ecolodges in de EHS dient in het MER bijzondere aandacht te worden besteed¹¹. Welke gevolgen zullen de ecolodges op de EHS hebben? Zal er ook worden gecompenseerd?

De uitbreiding van de golfbaan ten zuiden van de Strandgaperweg vindt plaats in het gebied waarin de te ontwikkelen EHS is gepland¹². Geef aan hoe negatieve effecten – inclusief het grondbeslag – op de te ontwikkelen EHS

---

⁹ Zie bijlage 4, de inspraakreacties nummer 2 en 4.

¹⁰ Zie bijlage 4, inspraakreactie 5.

¹¹ Zie bijlage 4, verschillende inspraakreacties gaan speciaal op dit aspect in.

¹² Zie bijlage 4, inspraakreactie 4.

worden gemitigeerd en zo nodig gecompenseerd. Geconstateerd wordt dat deze ontwikkeling reeds is gang gezet is, waardoor mogelijke oplossingen beperkt zullen zijn.

Daarnaast kunnen via het voornemen ook ontwikkelingskansen worden benut zoals onder andere door de ecologische verbindingszone¹³. Geeft in het MER aan wat de bestaande en gewenste natuurwaarden van de locatie en de omgeving zijn en hoe deze waarden kunnen worden versterkt en in hoeverre de inrichting daarop wordt afgestemd.

Tot slot dient in het MER te worden aangegeven of er ook op grond van externe werking sprake zal kunnen zijn van gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Veluwemeer en of deze mogelijke gevolgen kunnen leiden tot significante gevolgen.

6.6 Duurzaam bouwen

Zowel aan het energieverbruik van de verschillende nieuwe voorzieningen, als aan het koelsysteem van de ijsbaan, dient in het MER aandacht te worden besteed. Ook dient te worden aangegeven of en op welke wijze er gewerkt zal worden met uitgangspunten van duurzaam bouwen.

7. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie (=bestaande toestand + autonome ontwikkeling) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van (de verschillende onderdelen) van alternatieven, met name voor eventuele voorzieningen in het studiegebied, maar buiten het plangebied.

8. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;

---

¹³ Gebruik voor de uitwerking van de ecologische verbindingszone het *Handboek Robuuste Verbindingen* van Alterra, Wageningen. Daarin staat onder andere een methode hoe de minimale breedte van een verbindingszone kan worden bepaald (Tover = toepassing verbindingzones).

- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

9. EVALUATIEPROGRAMMA

De gemeente Dronten moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat Dorhout Mees in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

10. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

11. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit (en de eventuele alternatieven);
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het MMA.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees, gemeente Dronten

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 1 juli 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Dronten
Verzonden 1 juli 2005
Kenmerk 1 juli 2005
Uw brief van U05.009945~/RO/PS/JvD
Uw kenmerk --
Inlichtingen --

J. van Duin

Commissie voor de MER

Postbus 2345

3500 GH UTRECHT

Onderwerp

Advies richtlijnen Mer-procedure

Gemeente

dronten

Telefoon (0321) 388 911
Fax (0321) 313 130
E-mail gemeente@dronten.nl
Website www.dronten.nl
De Rede 1
Postbus 100
8250 AC Dronten

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen op:	6 JULI 2005
nummer	
dossier	1626-1/m 3
kopie naar:	Lv/bib/gL

8x

Geachte heer/mevrouw,

Bijgaand treft u aan de startnotitie MER "Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees".

Wij hebben op 28 juni 2005 besloten om de startnotitie vanaf 4 juli 2005 gedurende 4 weken voor een ieder ter inzage te leggen. Op 14 juli 2005 zal een inspraakbijeenkomst worden gehouden.

Initiatiefnemer is Schietsportcentrum Dorhout Mees, gevestigd aan de Strandgaperweg te Biddinghuizen. Dorhout Mees heeft plannen om de aanwezige recreatieve voorzieningen op hun terrein aan de Strandgaperweg te Biddinghuizen fors uit te breiden.

Het betreft hier:

1. Uitbreiding van de bestaande golfbaan met 18-holes.
2. Een forellenvijver.
3. Een terrein voor rijstijlinstructie.
4. Een multifunctionele "vroeg" natuurisbaan van 5 km lang, die in de overige seizoenen ook gebruikt kan worden voor paardensport, skaten, wielrennen etc.
5. De bouw van ongeveer 80 verblijfsrecreatieve ecolodges (dus geen permanente bewoning).
6. Mensport en military terrein.
7. Een manifestatieterrein voor kleinschalige sportgerelateerde manifestaties.
8. Een klimmuur.

Omdat het hier gaat om het aanleggen, wijzigen en uitbreiden van een recreatieve voorziening met een oppervlakte van meer dan 50 ha dient er op grond van het Besluit Milieueffectrapportage een Milieueffectrapportage te worden opgesteld.

De startnotitie geeft ons inziens een goede aanzet tot een milieubeoordeling van de gewenste activiteiten en mogelijke alternatieven.

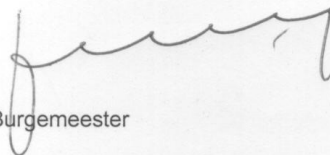
Dronen 1 juli 2005
Vervolgbladnr. 1
Kenmerk U05.009945~/RO/PS/JvD
Geadresseerde Commissie voor de MER

Wij verzoeken u binnen 9 weken na de datum van ter inzage legging een richtlijnen advies voor het op te stellen Milieueffectrapport uit te brengen.

De startnotitie treft u in achtvoud bijgaand aan.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Dronen

Burgemeester

LOCO
secretaris

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in de Flevopost d.d. 1 juli 2005

Start Milieueffectrapportage Dorhout Mees

Burgemeester en wethouders van Dronten maken ingevolge artikel 7.12 vierde lid, van de Wet milieubeheer het volgende bekend.

In het kader van het Provinciaal Omgevingsplan is de locatie Dorhout Mees aan de Strandgaperweg 30 in Biddinghuizen aangewezen als een zwaarte punt voor recreatie en toerisme. In dit kader heeft Dorhout Mees plannen om de aanwezige recreatieve voorzieningen fors uit te breiden. Dorhout Mees heeft op 20 juni 2005 een startnotitie ingediend als eerste stap in de procedure die moet leiden tot een Milieueffectrapport (MER) voor de uitbreiding van Dorhout Mees.

De uitbreiding zal bestaan uit:

- uitbreiding van de bestaande golfbaan met 18-holes;
- een forellenvisvijver;
- een terrein voor rijstijlinstructie;
- een multifunctionele "vroeg" natuurbaan;
- plaatsen van 80 verblijfsrecreatieve ecolodges;
- mensport- en militaryterrein;

In de MER zullen mogelijke milieugevolgen van deze activiteiten en van de mogelijke alternatieven daarvoor worden beschreven en vergeleken. Het MER zal als hulpmiddel dienen bij het opstellen van het voorontwerpbestemmingsplan.

Ter inzage legging

De startnotitie ligt samen met deze kennisgeving op werkdagen tijdens kantooruren voor eenieder ter inzage van maandag 4 juli 2005 tot maandag 1 augustus 2005 bij de centrale balie van het gemeentehuis te Dronten.

Inspraak

Ingevolge artikel 7.14, vierde lid, van de Wet milieubeheer, heeft eenieder de gelegenheid opmerkingen te maken over de gewenste inhoud van het MER. Deze opmerkingen moeten uiterlijk 30 juli 2005 worden toegezonden aan burgemeester en wethouders van Dronten, o.v.v. MER Dorhout Mees.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dorhout Mees

Bevoegd gezag: gemeente Dronten

Besluit: vaststelling bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C10.1 en C10.2

Activiteit: de aanleg van verschillende recreatieve en toeristische voorzieningen, waaronder een uitbreiding van een bestaande golfbaan

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 4 juli 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 21 september 2005

Bijzonderheden: dit betreft de uitbreiding van een bestaand complex van toeristisch recreatieve voorzieningen waarbij met name de omvang van de uitbreiding aanleiding geeft om een MER te moeten maken.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.R. Groenhuijse

drs. J.A.A.M. Leemans

ir. K.A.A. van der Spek

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

mr. S. Pieters

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20050801	Waterschap Zuiderzeeland	Lelystad	20050816
2.	20050727	Staatsbosbeheer, regio oost	Deventer	20050816
3.	20050722	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20050816
4.	20050729	Natuur en Milieu Flevoland	Lelystad	20050816
5.	2005----	Provincie Flevoland	Lelystad	20050819
6.	20050725	Natuurmonumenten	's-Graveland	20050826
7.	20050915	Ministerie van land, natuur en voedselkwaliteit, regionale zaken vestiging West	Diemen Zuid	20050921

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Uitbreiding recreatieve ontwikkeling Dorhout Mees, gemeente Dronten

Dit betreft de uitbreiding van een bestaand complex van toeristisch en recreatieve voorzieningen met een aantal nieuwe voorzieningen, waarbij door de omvang van deze uitbreiding er sprake is van een MER-plicht.

ISBN 90-421-16102